

MIROVNI NAČRT

ŠTEV. 1489 DOBIL \$100,000-NAGRADO.

Sedaj je ta načrt dan na splošno ljudsko glasovanje, katerega se lahko udeleži vsakdo.

DE NAČRTOVEGA AVTORJA OSTANE TAJNO DO ZAKLJUČKA SPOLOŠNEGA GLASOVANJA.

New York, N. Y. — Porota ameriške mirovne nagrade je naznanila v nedeljo zvečer, da si je izbrala načrt št. 1489 in da ga daje sedaj na splošno glasovanje. V tekmi za nagrado v znesku po \$100,000, ki jo je razpisal philadelphski publicist Edward W. Bok, se je prijavilo 22,165 oseb in organizacij. Namen te akcije je dobiti najprimernejši načrt za trajni svetovni mir. Vsi narodi bi naj sodelovali v Združenim državam na podlagi tistega mirovnega načrta v prizadevanju, stremeti za preprečitve in odpravo vsake vojne.

Isotovnost načrtovega avtorja je naznana nagradni poroti in političnemu odseku. Njegovo ime ostane tajno, dokler ne bo zaključeno splošno ljudsko glasovanje ali referendum, ali dokler ne bo dognano, ali so Američani za ti načrt, ali ne. Petdeset tisoč dolarjev dobi avtor sprejetega mirovnega načrta takoj. Ostala polovica mu bo dana, ko se ta dežela izreče za njegov načrt.

Načrt se nakratko glasi takole:

1. Združene države se pridružijo trajnemu mednarodnemu sodišču pod pogoji, ki sta jih podala državni tajnik Hughes in predsednik Harding v mesecu februarju 1922.

2. Ne da bi Združene države postale članice lige narodov, kakor je sedaj sestavljena, bodo nudile svojo kooperacijo z ligo narodov ter se vdeleževale njenega delovanja pod pogoji, ki

a) nadomeščajo moralno silo in javno mnenje za vojaško in ekonomsko silo, prvotno vtičeno v členu 10. in 16.;

b) ščitijo Monroejevo doktrino;

c) sprejemajo dejstvo, da ne prevzamejo Združene države nikakršnih obveznosti pod verskimi pogodbo, razen po sklepu zveznega kongresa;

d) predlagajo, da mora biti vstop v ligo narodov odprt vsem narodom;

e) skrbje za neprestano razvijanje mednarodnega prava."

Elihu Root je bil načelnik nagradne porote. Njemu na strani so stali James Guthrie Harbord, Edward M. House, Ellen Fitz Pendleton, Roscoe Pound, William Ellen White, in Brand Withlock.

"Nagrada je privabila 22,165 načrtov," pravi Bok. "Ker pa so mnogi načrti skupno delo organizacij, univerz itd., predstavlja v mnogih slučajih posamičen načrt"

(Dalje na 3. strani.)

Angleški kralj se je potegnil za Tuta.

Naprosil je Carterja, naj pusti Tuta faraona na miru. Prepričal, kaj storiti z mumijo, se je po-ostril.

London, 7. jan. — Kralj George je poslal telegramu Howardu Carterju v Egiptu, prošče ga, naj ne skuša premestiti trupla staroegiptovskega faraona Tutankamena iz njegove votline. Kraljeva želja je, da se mumija fotografira v sarkofagu in potem zapre in pusti tam, kjer leži. Domneva se, da bo Carter ugodil želji kralja.

Progled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Administracija je naznanila, da je proti pošiljanju orožja in streliva v Mehiko.

Demokratje so predložili kongresu svoj načrt za revizijo davkov.

Mirovni načrt, za katerega Bok izplača \$100,000 nagrade, je objavljen.

Silni mraz dne 5. januarja zahteval 20 žrtev.

Donesetstvo.

Felipe Carrillo, socialistični guverner v Yucatanu (Mehika), u-streljen od fašistovskih vatašev. Obregon je ožigonal umor.

Jugoslavija je sklenila, da za vsako ceno prepreči povratek Ferdinanda v Bolgarijo.

Rumunija je ponudila priznanje Rusiji. Mala ententa ni edina glede Bolgarije.

Anglija se pripravlja na sprejem delavske vlade, ki pride prihodnji teden.

Angleški kralj se je potegnil za Tutankamena.

Francoški kapitalisti so zavrgli frank in adoptirali dolar.

Nov atentat na Kemala paše je bil brez uspeha.

ZADNJI MRZAZ ZANTEVAL 20 ŽRTEV.

V raznih delih te dežele je zahteval zadnji mrzaz celo vrsto človeških življenj. In sicer:

Peoria, Ill. — Frank Rosecoe je bil ubit, ko se je podrl nanj dimnik ter ga pahnil v vrha strehe hiša.

Point Pleasant, W. J. — Truplo gđne. Emilije Plume iz Briela, N. J., so našli zmrazjeno v reki.

Philadelphia, Pa. — Tri osebe so bile ožgane v ognjih, ki so nastali valed prerazgretih peč.

Denver, Colo. — Truplo gđne. Lidije McDonald so našli zmrazjeno na polju.

Pittsburgh, Pa. — Dve osebi zgoreli, dve drugi zmrazjeni.

Fayetteville, Tenn. — Ker se je hotela ogreti pred odprtim ognjiščem, je petnajstletno dekle A. lina Good s srednje šole zgorelo.

New Orleans. — Mrzlo vreme v New Orleansu in okolici je bilo odgovorno za šest življenjskih žrtev.

Ullin, Ill. — Ga. Edna Scotland, stara 107 let, je zgorela, ko je vtilvala kerozin na ogenj.

Henryetta, Okla. — Clarence Ray, stara 19 let, se je opasno opekla. Grela se je pri peč, ob kateri priliki se ji je vnela obleka.

Sheffield, Ala. — En moški je zmrazil valed silnega mraza, kakršnega že ne pomnijo tukaj od l. 1918. sem.

Opelika, Ala. — Miss Mamie Harrison, hči pokojnega generala Geo. P. Harrisona, ki je bil svojčas vrhovni poveljnik konfederativnih veteranov, je umrla valed opeklin.

New York, N. Y. — V New Yorku je bil tudi zelo hud mrzaz, ki ga je še povečevala mrzla burja. Živo srebro je padlo v nedeljo na osem stopinj nad ničlo. Siromaki so bili hudo prizadeti valed tega mraza.

Železniški vlaki, ki vozijo med New Yorkom in Chicgom, so imeli valed strupenega mraza velike zamude.

Zadnji mrzaz se je raztezal po velikem delu Združenih držav. Po mnogih krajih je živo srebro padlo za več kakor 50 stopinj v teku štiriindvajsetih ur.

Senatne volitve v Franciji.

Pariz, 7. jan. — Včeraj so bile v Franciji volitve ene tretjine poslancev v senatu. Volitve so imele direktne. Poincare, ki ni imel protikandidata, je bil seveda izvoljen. Popolni rezultat še ni znan. Volitve poslancev za spodnjo zbornico bodo v aprilu.

VRHNE.

Chicago in okolice: V. sredo jasno in gorko. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 27, najnižja 20. Solnce izide ob 7:12, zaide ob 4:34.

DEMOKRATJE PREDLOŽILI NAČRT ZA DAVČNO REVIZIJO.

Demokratični poslanec Garner je naznanil načrt za davčno revizijo kot nadomestek Mellonove davčne predloge.

DEMOKRATJE PRIPOROČAJO VEČJE ZNIZANJE DAVKOV NA MAJHNE DOHODKE.

Washington, D. C. — Demokratični član hišnega finančnega odseka so po poslancu Garnerju naznanili celoten načrt za davčno znizanje kot nadomestek za Mellonovo davčno predlogo.

Demokratični program se zavzema za večje znizanje davka na dohodke, ki so manjši kakor \$3,000 in manjše davčno skrčenje za osebe, ki imajo večje dohodke.

Važne točke v demokratičnem programu so naslednje: Večje znizanje v normalnih davkih na manjše dohodke, kakor pa ga je priporočil tajnik Mellon; 33-odstotno znizanje v davkih na medne zaslužke namesto 25 odstotkov s posebno popustitvijo za kmeti in trgovce, ki bi ne imeli koristi od Mellonovega načrta za davek na medne zaslužke, in pa popustitvijo davčno lestvico, počeniš z dohodki v znesku po \$12,000 namesto \$10,000 in končavši s 44 odstotki na dohodke nad \$92,000.

S tem, da predlagajo demokratičnega znizanje davka na 50 na 44 odstotkov, opušča svojo poprežno opozicijo proti vsakršnemu znizanju davka, omenjenega davka. Njihno stališče da je upanje, da utegne biti sprejeta predloga za nekoliko znizanje dodatnega davka, nadalje pa bo tudi administracija najbrž prišla na kompromis, ter opustila svojo misel, na znizanje dodatnega davka na 25 odstotkov, kakor to predlaga finančni minister Mellon.

Po demokratičnem načrtu glede na dohodniški davek pri takih zakonikih osebah, ki imajo otrok, je sklepati, da bi bil dohodniški davek pri človeku, ki ima \$5,000 letnih dohodkov, znizán za 60 namesto 25 odstotkov, kakor to priporoča Mellonova predloga.

Dohodek v znesku po \$10,000 bi bil podvržen 33-odstotnemu, namesto 30-odstotnemu znizanju; dohodek v znesku po \$20,000 bi bil znizán za 39 namesto 26 odstotkov; dohodek v znesku po \$30,000 za 30 namesto 24 odstotkov; dohodek v znesku po \$40,000 za 29 namesto 24 odstotkov; dohodek v znesku po \$50,000 za

(Dalje na 3. strani.)

Anglija se pripravlja na delavsko vlado.

Fuzija buržoasnih strank se je izjalovila. Parlament se odpre danes in Baldwinova vlada pade prihodnji teden.

London, 7. jan. — Jutri se odpre novi angleški parlament. Datum padea Baldwinove vlade, ki naredi prostor prvi delavski vladi Velike Britanije, je že določen. Ker so datum določili liberalci, je to dokaz, da so vsi poskusi za fuzijo liberalcev in konservativcev izpodleteli. Lloyd George je izjavil, da ima Delavska stranka pravico pokazati, kaj more in zna. Konservativci so se torej vdali v svojo usodo in vas dežela dela priprave za sprejem prve delavske vlade.

Padee stare vlade je določen na 17. januarja. Ta teden ne bo posebnih dogodkov. Zbornica izvoli predsednika in zapriseženi bodo poslanci. Aktualna otvoritev se izvrši 15. januarja, ko bo prečitala kraljeva adresa, katero je spisal ministrski predsednik Baldwin.

Drugi dan, 16. januarja bo MacDonald predlagal amandament k adresi; nato sledi debata in glasovanje. Ker bodo liberalci glasovali za amandament, bo vlada poročena in mora podati ostavko. To se izvrši 17. januarja. Zatem kralj povabi MacDonalda, naj sestavi svojo vlado.

ANGLEŠKI KAPITAL BEŽI V AMERIKO!

"Zapadno nebo je že po drnalo valed kapitala, ki beži iz Anglije preko Atlantika v Ameriko, iskajoč zavetja pred prihajajočo socialistično vlado. Med angleškimi bogatimi sloji je zavladala prava panika. Kaj takega še ni bilo videti, odkar so s groso napolnjene množice napadle Rim na begu, pred bližajočim se Atilo." — Lloyd George.

NAPETOST MED JUGOSLAVIJO IN BOLGARIJO.

Ferdinand se ne sme vrniti, je sklep v Beogradu. Poslanik se je vrnil v Sofijo. Italija še vedno gleda na Dalmacijo.

Beograd, 7. jan. — Beogradska vlada je zaključila, da je pošlilo bolgarske vlade glede govora Cankova pred enim nezadovoljivo, toda poskusila bo še enkrat na diplomatični način pregovoriti bolgarsko vlado, da mora izpremeniti svoje stališče. Poslanik Rakić se vrne v Sofijo in predloži Bolgariji nadaljne pogoje.

Jugoslovanska vlada je tudi naznanila, da za nobeno ceno ne dopusti, da bi se bivši kralj Ferdinand vrnil v Bolgarijo.

Atene, 7. jan. — Bivši kralj Ferdinand je na petu v Sofijo. Bolgarska vlada hoče, da je Ferdinandov vrnitev zavrneno dejstvo, predno more Jugoslavija preprečiti njegov prihod. Kakor se poroča, bo Ferdinand stanoval pri svojem sinu Borisu. Boris bo potem kralj le še po imenu; stari bo vodil vse posle. Pristati Ferdinandu so mu že pripravili pravi kraljevski sprejem.

Pariz, 7. jan. — Dejstvo, da Italija podpira Bolgarijo v sedanjem sporu z Jugoslavijo, se ne da več utajiti. Očitno dejstvo tudi je, da je balkanski spor le odmev konflikta med Francijo in Italijo.

Michael Angelo Zimolo, Mussolinijev intimni prijatelj in eden fašistovskih voditeljev v Italiji, je včeraj izjavil v Bruslju, da Italija ne more trpeti, da bi Francija financirala Jugoslavijo z namenom, da si Jugoslavija poveča armado in nabavi bojno brodogve.

Zimolo je dejal, da je Francija kriva, da ni Italija dobila Dalmacije, katere ji je bila zajamčena v znani londonski pogodbi. Francija je tudi kriva, da je Črna gora izgubila neodvisnost.

"Črna gora je bila naša zavez-nica," je rekel Zimolo, "a za plačilo je bila stlačena v novo državo, v kateri so tudi Slovenci in Hrvatje, naši največji sovražniki, ki bi se nikdar ne smeli pomešati s Srbi v eni državi. Italija ni dobila ničesar od zmage, ko sta si Francija in Anglija razdelili nemške kolonije. Italija je zahtevala Dalmacijo, ki ji gre po londonski pogodbi, toda Francija je podpirala Jugoslavijo, katere sedanja politika je nevarna zaveznikom. Nemčija je pošljila cele roje trgovskih agentov v Dalmacijo, ki so prednja straža špijonov in šibenik bo nekega dne nemška submarinska baza. Dalmatinci so rimo-katoliki, toda pristiljeni so pokoriti se režimu ortodoksne vlade."

Ko je bilo Zimolo opozorjen, da je Wilson najbolj podpiral Jugoslovane, je dejal, da Amerika je že davno zavrgla Wilsonovo politiko in ista ni več obvezna za zavez-nike.

ATENTAT NA KEMALA.

Predsednik turške republike ni bil zadet, toda njegova žena je ranjena.

Atene, Grška, 7. jan. — Z Mitylena je prišla vest, da je bil danes izvršen napad na predsednika turške republike Mustafa Kemala paše v Smirni. Rožna granata, ki se je razletela tik pred njim, je ranila njegovo ženo, toda Kemal je ostal neranjen.

Carillo, governer Yucatan, ustreljen.

Mehiški fašisti umorili socialističnega guvernerja. Predsednik Obregon je javno ožigonal umor kot zločin prve vrste in obtožil Huerto, da je odgovoren zanj. Položaj na bojiščih je zelo ugoden za vlado. Zvezne čete pobile sto vatašev v državi Hidalgo. Prodiranje proti Vera Cruzu. Ameriška vlada je proti pošiljanju orožja in streliva mehiškim fašistom.

RUMUNIJA PONUJA PRIZNANJE RUSIJI.

Jugoslavija in Čehoslovadija morda osvoje rumunski naob. Zapletljaj v mali ententi glede Bolgarije in Grške. Rumunija ni proti Cankovu, gleda pa precej grdo na grške republikane.

Bukarešt, Rumunija, 7. jan. — Vnanji minister Duca je včeraj izjavil v intervjuju, da je Rumunija pripravljena priznati sovjetsko vlado Rusije in opustiti tirjatev za 120 milijonov zlatih rubljev, katere je bila Rumunija naložila v Moskvi v zrambo, ko so Nemci okupirali Bukarešt v teku vojne.

Sovjetska vlada, ki je že predlagala konferenco, dobi odgovor 15. januarja. Rumunska vlada bo predlagala čas in kraj konference. Duca prikaže, da do Čicherin osebno navzoč na tej konferenci. Duca odpotuje jutri v Beograd, kjer se bo vršila konferenca male entente ta teden, in on predloži rumunski načrt pogodbe s Sovjetsko Rusijo Jugoslovanskim in čehoslovanskim delegatom v pridkovanju, da ga sprejme mala ententa in skupno prizna sovjetsko vlado.

Poleg vprašanja upostavljenja diplomatskih stikov z Rusijo se bo beogradska konferenca bavila tudi z raztegnitvijo francosko-čehoslovanske militaristične alijance za Jugoslavijo in Rumunijo, s srbsko-bolgarskim konfliktom, stališčem male entente napram novi grški vladi in s pogoji glede nameravanega mednarodnega posojila Ogrski.

Države male tentente niso odine glede vseh teh vprašanj. Tako naprimer je Duca dejal, da rumunska vlada ne simpatizira z jugoslovanskim stališčem napram Bolgarski. Rumuniji je ljuba vlada Cankova, kakor pa prejšnja Stambulskijeva, ki je simpatizirala z boljševiki. Rumunija smatra situacijo na Grškem za bolj nevarno miru na Balkanu, kakor pa situacijo v Bolgariji.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

Washington, D. C. — Državni in vojni department sta obvestila krajevne zvezne oblasti v New Orleansu, da administracija ni kaj rada ne vidi pošiljanja orožja in streliva mehiškim vatašem. Vlada je izvedela, da so De la Huertovi agentje v New Orleansu naročili nekaj bojnega materiala v Združenih državah; ta material bo najbrž zadržan, ko dospe v New Orleans, kjer ga mislijo vstaški agentje naložiti na parnik.

Mexico City, 7. jan. — Vojni department poroča o veliki zmagi zveznih čet v državi Hidalgo. V bližni bliži Actopana je bilo ubitih več ko sto vatašev in ostali so pobegnili.

General Eugenio Martinez je prišel danes prodirati proti mestu Vera Cruzu, kjer je glavni stan vatašev.

PROSVETA

SLIKE IZ NASELBIN.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (raven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.60 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obljubi n. pr. (Dec. 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem darom potekla naročnina. Posrvite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

V RIMSKI CERKVI SE PRIPRAVLJA NOVA DOGMA.

Mogoče bodo proglašene štiri osebe in en bog.

Vesti iz Rima naznanjajo, da pride v rimski cerkvi do velike razprave o novi dogmi, ki se mogoče proglasi v letu 1924.

Se ni dolgo, ko je neki frančiškan izjavil, da je v rimski cerkvi vse tako trdno, da se nič ne izpreminja. Zgodovina sama pove, da se je v rimski cerkvi že veliko spremenilo, odkar je bila ustanovljena. Vesti iz Rima naznanjajo, da bo rimska cerkev zopet nekaj spremenila. Dogma se bo glasila "osebno telesna navzočnost Device Marije v nebesih", ki izjavlja, da je mati božja navzoča na prestolu kraljice v nebesih v ravno tisti slavi in moči kot so bog Oče, bog Sin in bog Sv. Duh. Z drugimi besedami to pomeni, da bo mesto trinedega boga štiridini bog. Iz trojice bo nastala četvorica.

Ta nauk je že star in ga niso šele zdaj izumili v Rimu. Papež Pij IX. je hotel uvesti to dogmo pred devet in šestdeset leti, ko je proglasil brezmadežno Marijino spočetje za dogmo. Takrat je nastal vihar med rimsko duhovščino. Pametni škofje in drugi duhovni so tako silno protestirali proti taki dogmi, da se je papež ni upal proglasiti. Zbal se je, da nastane razkol v cerkvi, ki odnese polovico vernikov iz rimske cerkve.

Zdaj bo skušal po vesteh iz Rima izvesti papež Pij XI., kar se ni upal izvršiti papež Pij IX. leta 1854.

Nazadnjaški kardinali v Rimu so seveda pritiskali na naslednike Pija IX., da izvrši, kar je imel on v načrtu. Papeži se niso dosti zmenili za ta pritisk in so dogmo lepo postavili na zaprašeno polico, da tam zaspi spanje pravičnega.

Sedanjí papež je bolj udan nazadnjaški struji kot napredni. Po vesteh iz Rima, ga ima nazadnjaška struja popolnoma pod svojo oblastjo. V prihodnjem letu se ob izvršenju posebnih ceremonij proglasi svečano nova dogma v Petrovi katedrali v Rimu. Vernikom bo zapovedano, da morajo verjeti, ker je papež neizmisljiv v verskih rečeh.

Vprav ta opomin na papeževo neizmisljivost bo med verniki povzročil največje dvome. Kajti naj bo človek še tako veren, vpraša, ako so papeži neizmisljivi, kajpak že preje niso prišli do takih zaključkov.

Najmanj opozicije bo seveda med verniki v Italiji in v Španiji. Tam je že največ analfabetov. Pa tudi v Italiji in v Španiji bo nastala opozicija in rimska cerkev bo izgrubila zopet na tisoče vernikov. V Franciji, Nemčiji in Angliji bo pa vihar večji. Ljudje bodo rekli, da se uči nova vera, ki je direktno v protislovju z zdravim človeškim razumom.

Pametni ljudje bodo zahtevali dokaze, da je Marija v nebesih. Vprašali bodo, kje so nebesa. In če bo Rim odgovoril, da nad zvezdami, tedaj bodo odgovorili, da je nemogoče, da bi bila Marija že v nebesih, ako bi tudi letela s hitrico svetlobe v nebesa, ker je zadnja zvezda, ki se vidi s daljnogledom, tako daleč od nas, da svetloba potrebuje več tisoč let, da prodre do nas. In svetloba hiti s hitrico 300,000 kilometrov v sekundi. Zvezda Sirij je že tako daleč od nas, da bi opazili šele čez štirinajst let, da je nastala tema na nji, ako bi zvezda zdaj ugasnila. Za zvezdami, ki jih vidimo z najboljšim daljnogledom, so pa zopet druge zvezde. Prostor je neskončen! To pomeni, da nima začetka in ne konca, in ves ta prostor je posut s zvezdami. Kje so torej nebesa?

Taki dvomi bodo nastali med verniki, ker tudi verniki čitajo znanstvene knjige in se uče iz njih. Na podlagi naukov iz znanstvenih knjig delajo poizkuse in se tako prepričajo, da kar znanost uči za resnico, je resnica, kar pa Rim proglasi za dogmo, je pa le vera brez vsakih dokazov.

Rim vpilje, da so svobodomislci krivi, da je vedno manj vernikov na svetu, ki se kaj verjamejo, pa postajajo vedno bolj mlačni. V resnici je pa Rim sam kriv, da ima vedno manj pristašev, kajti človeški um se bistri in ne more sprejeti za resnico, kar zdravi človeški možgani odklanjajo kot resnico.

Stari rimski pregovor pravi: "Kogar hočejo bogovi pogubiti, tega udarijo s slepoto." Za Rim so te besede resnične. Kajti Rim misli, da je ljudstvo še tako nevedno, kot je bilo v srednjem veku, ko so sežigali ljudi žive na grmadi, ker so učili resnico in širili znanost.

Ohlsholm, Minn. — Novo leto 1924 se je pričelo z lepim dnem. Sonce se začelo plavati po nebu vedno višje, kakor da hoče oznanjati bližajočo se pomlad. Noči so se zopet pričele krčiti, dnevi pa daljšati. Ko človek opazuje ta pojav v naravi, ga preseneča veselje. Misli si, da bo kmalu zopet spomlad, ko se bo začelo listje razvijati po drevju in grmičevju in med listjem cveteti v svoji nečini barvi, ki se bo lesketalo v solnčnih žarkih in odbijalo od sebe tisočere barve. Vzklika bo trava po logih in hribih in pričela zelenati. Vrnila se bodo ptice pevke, nam prepevale se veselile in nosile bilke, da spletoje svoja gnezda, obvarujejo svoje skromne 'domove' pred dežjem in nevihto in goje v njih svoje mlade.

Kaj pa človek? Izvzamši nekoliko ljudi velika večina ljudstva ne dela v prid svoje mladosti, kakor jih uči narava. Ne brigajo se v politiki, da bi svoji mladini zagotovili boljše družabno življenje in bi bile prihodnja generacija sama boljša družba.

Človek se ne briga za politične institucije in ne ve, kako velikega pomena so za njega ter kako veliko moč bi imel, če bi se jih posluževal, samo toži, da dela po dva do tri dni v tednu, toži, da je na stavki in nima zaslužka, ter sploh ne življenja v tej solni dolini. A že začenoma opazovati to solno dolino, bomo našli mnogo življenja. Vsako življenje se bori po svoje za obstanek. Če stopiš na travo, bo potlačena, a takoj si bo skušala pomagati sama; vstajala bo in se prišla razvijati dalje. Tako vse hrepeni po poklenam življenju. Zajec v gošču beži pred človekom, ker se boji za svoje življenje. Tako beži srna in celo medved, ki je močnejši od človeka. Vendar je v strahu za svoje življenje. Tako se tudi človek boji za življenje, čeprav se ga vse druge zveri boje, ki so močnejše od njega. Le o hudiču ne vemo, če se tudi boji človeka, ker ga še nihče ni videl drugače kakor na slikah. Tista slika pa je itak narejena samo človeku v strah.

Kdo je pa naredil tisto sliko človeka. Zakaj jo je človek naredil, da se njo straši sebe? Kako naj odgovorimo na to vprašanje. Tista hudičeva slika, ki je resnatočno narejena s človeških telesom, nogami s konjskimi kopiti, repom in rogov, je narejena zato, če nekdo hoče živeti od sadu svojega dela in se boriti za življenje, da iz strahu živi še druge. Človek, ne boj se hudičeve slike. Misli, pusti verake vrače in trudi se za svoje politične institucije, ker v njih imaš največjo moč. Leto 1924 je volilno leto. Organiziraj se v političnih organizacijah in postavi kandidata izmed sebe za javne urade, take, ki veš, da bodo delali v tvojem interesu. Potem ti ne bo zmanjkalo kruha. — Joseph Ule.

Elm Grove, W. Va. — Zatonilo je staro leto v vednost in nastopilo je novo. Nekateri so ga pričakovali z veseljem, drugi zopet manj. Tako tudi jaz. Ko smo stopili v novo leto, sem se hitro upotil, da pogledam svoje knjige in preštejem dobičke starega leta. Pa sem prišel do zaključka, da mi le ostane od mojih dividend še ogromno število, katerega pa morda tudi šolan človek ne more izreči, namreč številki, ki so dolga vrsta ničel.

Lahko pa vidimo statistiko o nas, ki govori resnico, da imamo revni pripristi delavci ob zatonu leta le svoje žuljave roke in prazne šepce. Pogledajmo malo dalje. Ne bom pisal za vsakega kapitalista posebej, saj vsak zaveden delavec pozna, kje ima svojo pijavko, ki ni nikdar sita in katere bisaga ni nikdar polna. Oni preštejajo svoje profite in tudi pogledajo svoje nečrne ročice, na katerih ni drugega znaka kot da so leto starejši.

Delavec, kdaj nam zasije sonce, da bomo tudi mi lahko nosili lepe roke in tudi šteli s drugimi vred. Mislim, da še ne tako hitro, ker je še dosti nazadnjakov, ki še sami sebi izpodkopavajo svoj lastni košček kruha. Ali vsakdo naj pomisli, da ako ga spodkopava, ga mora tudi prej ali slej z zmanjkati in bo slednjiš priporan obrniti se na druge. Ali se ne boji, da mu tedaj drugi obrnejo hrbet, kakor ga on sedaj?

Iti moram malo po naselbinah. Ravno na starega leta zvečer sem izvedel, da se vrši veselica in igra v Wheeling Creeku, Ohio. Kar hitro sem se malo otresel in bil v redu na odhod. Prišel v dvorano sem takoj izvedel, da bo nekaj

izvanrednega, in res kmalu potem se je začela igra, ki je bila prav izvrstna. Tudi igralci so se potrdili, da so napravili boljše kot sem pričakoval. Dam jim priznanje, a nekaj je, kar bi se malo kritiziral radi plesa. Saj meni je itak vseeno, ali plesateljine Evine hčerke so se pogovarjale, da bodo kritizirale. Bom pa jaz mesto njih. Gre se namreč valed tega, ker imajo pri vsakem plesu kako "daria", s čemur drži plesalec nazaj. Takoj ko so zaigrali, sem šel tudi jaz parkrat plesat. Odehali so za kake pol ure, potem pa so se mi noge ohladile in nisem bil več za ples.

Najbolj pomenljiva je bila slika, ki so jo predstavljali o starem in novem letu. Morale so skoraj solze stopiti v oči, ko sem zagledal živo sliko. In ko sem se poslavljaj pozno v noč domov, sem bil zdrav in vesel. Tak sem legel spat in se tudi zgodaj zbudil.

Bilo pa je zopet treba oditi, in sicer v Mainard, Ohio. Tam je bilo razvite družbene zvestave. Ko sem prišel na postajo v Bridgeportu, O., sem že videl veliko število Slovencev. Tudi oni so šli na slavnost. Ko smo prišli do kraja, sem takoj videl, da nas čaka velika množica s zastavo. In ko smo stopili s vlaka doli, smo se zbrali po dva in dva in nato šli do dvorane, kjer se je pričelo slavnostno razvite dve zastavi. Med govorniki je bil tudi brat Filip Godina, ki nam je vtisnil mnogo dobrega nauka v sro, in vsakakor nam pokazal pravi pomen naše Slovenske narodne podporne jednote.

Velic slabemu vremenu moram reči, da je bila dosti velika udeležba. Tudi je bilo vse dobro prekrbljeno. Najbolj so mi ugajale kranjske klobase, da sem se čisto zaljubil v nje in dobro obdeval s njimi. Ali bilo mi je žal, ko smo jih morali zapustiti prezgodaj. Pomagati pa ni bilo mogoče.

Poslavljajam vse zavedne in želim vsem samecem vesel predpust. — Florian Piskich.

West Frankfort, Ill. — Staro leto je za nami pozabljeno in zapuščeno kot je zapuščeno staro drovo med mladiki. Delavec ga lahko pozabi, ker dobi v njem ni užival, temveč trpljenje in revščino, ki mu ga nalaga kapitalistični družabni red. Zapeli so nam "Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje". Ali je to lepo doneča kritika v zahvalo delavcem? Mislim, da ni. Če imaš prazen šep in lačen želodec, se proketo klela drži posebno če te piščala pri rovih tako poredkoma ključa te delu.

Tukajšnji rovi obratujejo komaj po dva dni na teden in nobenega znamenja ni, da bi se obrnilo kaj na boljše. Ta mesec je konvencija rudarske organizacije, ki ima določiti novo lestvico in delavni čas. Na konvenciji bosta zastopana dva tabora: nazadnjaški in progresivni element. Če zmaga nazadnjaški, je upanje v bodočnost in razvoj delavčevega gibanja, najslabo strokovnega ali političnega značaja in konec Lewisovega birokratstva in korupcije.

Lokal unije št. 959 je izvolil dva progresivna delegata, katerega je indorsirala in priporočila tukajšnja skupina delavske stranke, ki obstoji iz petih narodnosti, z veliko večino. Porazena nazadnjaška makina je na drugi strani zahtevala in agitirala, da se ju zavrzijo kot delegata, češ, ker sta komunista in spadata k delavski stranki. Toda nakazni s jim ni posrečilo.

Tu, delavec, vidiš, kolike vrednosti je politična stranka med strokovnimi delavci. Če kdo misli, da naše mesto ne napreduje, se moti. Imamo "unijakega" župana, ki do pičice izvršuje povelja in ukaze trgovcev; ob enem je član kukluksklsana, protidelavske organizacije. Šef polije, bivši član rudarske unije in devet njegovih poročnikov zvesto izponjujejo Volsteadov zakon in aretacije so na dnevnem redu. To se pravi, da se vrši aretacije nad samimi strokovnimi delavci, večinsoma tujezemci. Premočni domačini in drugi pa lahko brez skrbi križajo suhaško postavlo. Pravica za vse! Politijski načelnik se je nekoč izrazil: Naše mesto bo v enem letu suho kot Sahara. Bomo videli.

Pred časom sta bila tu obdržana dva javna shoda. Prvega je aranzirala delavska stranka, katerega se je udeležilo nekaj nad dvajsetih zvestih sodrugov izmed devet tisoč organiziranih delavcev. Lep napredek, kajne? Drugi shod je obdrževal potevalni organizator kukluksklsana. Shod se je vršil v velikem gledališču. Čujte in strmite: dvorana je bila do zad-

njeja-kotička natlačena. Poslušaleci se pa kar s sapo lovili njegove besede. Tu se vidi, kako je razpoloženje med zavedno in nezavedno ljudsko maso.

Pred kratkom so v gledališču kazali sliko "Laž sveta" (Light of the World), Kristusovo rojstvo in vse njegove trpljenje. Bil je humbug prve vrste, a vseeno dobro oblikan. Plemenita gospoda hoče za vsako ceno obdržati ljudstvo v temi. Če gre človek po hišah za ta ali oni list, mu pravijo, da vse skupaj niš ni. 'Cajtenge' lažejo — pravijo. Če jih noga-varjaš, naj pristopite k politični stranki, se izvržajo kot črv, ko stopiš nanj. Sami ne vedo, kako bi te hitro odpravili; zato ker nimajo razuma.

Delavec, če hočeš na površje, moraš čitati delavske liste in literaturo. Moraš se politično organizirati, kajti brez izobrazbe na dosežeš svojega cilja. Ne odlašaj do jutri, pričiš še danes. Ali veš, poselnik koliko tvojega denarja gre v vojne namene? Od vsakega dolarja davka, ki ga plačaš, gre 83 centov in samo 17 centov za državne potrebe. Malo pomisli in pričiš boš do zaključka, da tako dalje ne more iti, če se pravilno organiziraš.

Ker je letoš prestopno leto in imamo dan več v letu, mi šenske pravijo, da je najboljše, če se uprežem v zakonski jarem, drugače bo zopet tako kot lansko leto, ko sem se moral zadovoljiti s slavnostno nevesto. Well, časa je še dovolj, predno narava ozeleni. Do tedaj pa... — Frank Kalan.

Blaine, Ohio. — Kot je čitatelem Prosvete že morda znano, je priredil dramaki odsek "Oral" igro na Bolevillu, Ohio, ki je bila zelo zanimiva, da je lahko vsakomur žal, ki je ni posetil. Bilo je v prvi vrsti dovolj smešno, slasti ko so igralci predstavljali šenitoyanje. Pokazali so prav dobro, kako se nosijo ponosni in obenem tudi brezmiselni ljudje. Poleg prve je bila predstavljena še druga igra "Burka", ki po pravici zasluži to ime, ker je res vsakomur burka. V nji je slika oveh pijanih rokočelce, krojača in čevljarja, ki sta drug drugemu dolgovala, a po bratski poravnali dolg. Dasi je igra prirejena bolj v zabavo, je v nji tudi precej ponosna slika. Saj temo, kako se danes ljudje tlačijo mesto da bi drug drugemu pomagali iz dolgov. Rokodelca v tej igri sta si znala boljše pomagati.

Vzemimo samo slovenski narod. Ali se naši ljudje razumejo med seboj? Da — kakor mačka in pes. Zakaj je to in kje je krivda? Kriv je človek sam, ki ne zna rabiti svojih mišl in moči. Ozkočnost se naseljuje med ljudi, da hujkajo drug proti drugemu in so škodoželjni. To ne pomaga k boljšemu življenju in boljši družbi človeštva.

Kaj je človek res samo zato na svetu, da dela. Kaj je krivo temu? Vsa posameznik je kriv, ki gleda samo za tem, da danes dela in zasluži, drugi dan pa zapravi, ne da bi mislil za naprej. Malo je izvezetih, ki bi znali porabiti čas, a dosti takih, ki znajo potem obistati drugim, ko so svoje zapravili, češ: ta ima to in oni ono, jaz pa nič. Vskemu je prosto in vsak lahko ima. Treba mu je seveda prihraniti.

Kako pa naj delavec prihrani? Res je, da ne more prihraniti rudar. Ako dela dan in noč v majni, še ni nič. Krivda je na delavcu samem. Zakaj je sebičen in zakaj je jezen na onega, ki zasluži več od njega. Zakaj mu brani kruh, katerega itak toliko zasluži zase in za družino. Delavec in delavke, nevoščljivost je kriva, katere je preveč na svetu. Kako naj eden potem govori za tisoče ljudi, ko so tako različna mnenja?

Prijatelji, dokler bo sovražnost med delavstvom, ne bo mogoče delavcu priti do vlade in nazadnjaška vlada si ne bo prizadevala, da prima delavsko vlado Rusije. Ne bojte se, delavci, strašil o radikalcih, pač pa delujte in bodite pripravljeni, da bo enkrat prišlo na površje delavstvo. Delujte za delavsko politično organizacijo tudi izven svojih društev, kajti močna politična organizacija je rešiteljica delavstva. Bojijo naj se te tisti, ki imajo pripravljene kaj denarja, da ji škodujejo. S temi besedami moram prenehati, drugače padem v globoko.

Ohijske razmere so za delavca dobre, kajti tu delavcu ni treba vedno delati kakor po tri dni na teden. Piti imamo dovolj, saj bog itak najbolj ve, da ustreže s piščo. Kompanija pa tudi zna dobro porabiti ljudi. Vedno je pred in po kakem prazniku imela pri-

pravljen oder, najbrž zato, da se se lahko pri njem greli.

— Veselje smo imeli dovolj, posebno s Kristovim rojstvom. Zopet smo dobili enega. Koliko jih je že in kaj bomo z njimi? Treba jih bo začeti pošiljati na kako delo, da jih nam ne bo treba preživljati. Saj jih bomo tudi kmalu poslali. Vsa bo moral delati, kdor bo hotel živeti.

— Prosim vas še enkrat, da agitirate za napredno časopisje. Bodite previdni in ne dajte se zape-ljati v past. Ne zaničujte drug drugega, bodite bratje in sestre, kajti v skupnosti je moč. Dajte začetki sedaj, ko je novo leto, pri-šeti s delom. Ne odlašajte in ne zametajte priložnosti. Na delo, ker brez dela ne bo nič.

H koncu še naprošam Bolevill, ako igralce, da se bolj poprimejo tega dela.

Posdrav vsem prijateljem! — John C. M. Ustar.

Detroit, Mich. — Zopet smo obhajali božič, pa ne tako kot piše rojak v svojem dopisu, da so ga praznovali kot veliki petek. Tudi nismo pričakovali novorojenčka v cerkvi, ker te navade nimamo, da bi hodili k polnočnicam. Že vau, jaz nisem bila enajst let. Sloven-ci imamo navado, da se aberemo skupaj pri rujnem krosdjevem so-ku in pričakujemo "odrešeniko-vega rojstva", katerega pa vsaj za nas delavec noče biti.

Preteklo je spet leto, pa kaj smo na boljšem delavci? Nikakega napredka nimamo pokazati, vsaj gmočnega ne. Drugače Slo-venci v Detroitu še nekoliko napredujemo, posebno v društvenih ozirih. Društvo Zvezs detroitakih Slovencev šteje, oz. je šlo do decembra — ako sem prav razu-mela — dva predsednika Louisa Urbančiča, ki je omenjal v svo-jem posdravnem govoru — 437 članov s mladinskim oddelkom vred. Tudi društvo Slovenski na-rodni dom napreduje, pa bi lahko še bolj, ako bi bili Slovenci bolj složni, da bi ne vlekel vsak na svojo stran. Kakor je znano, smo Slovenci raztreseno naseljeni po vsem svetu, nekateri po deset in tudi več milij narasen. In vsak fe-li, da bi bil Slovenski narodni dom v njegovi bližini. Tega ni mogoče storiti ali da bi dom po-stavili na mestu, kjer bi bilo vsem najbolj priročno, bi bilo pa pre-drago, kot po navadi.

Dasi ima društvo prodanih že precej delnic, vendar, če se raču-ne, koliko je Slovencev v Detroi-tu, je še zelo malo. Mnogo jih je še, ki niso kupili še nobene del-nice. Ni mi znano, iz katerega vzroka jih ne kupijo, četli je, da bi vsakdo kupil vsaj eno. Znano mi je, da so delovali nekateri na to, da dobimo v Detroitu svojo fa-rio. In res je bil tu nekaj šas far, ki pa je hitro odšel. Mislim, da se je ostrušil, ker je tu premalo po-plehnih ovčic, pa preveč grelnih kozlov. Po mojem mnenju je mno-go bolj koristno, da dobimo svoj dom kot pa faro, dasi nisem na-spretna tistim, ki hočejo verova-ti, da je vera koristna. Vsa naj se ravnava po svojem prepričanju. Da pa dobimo enkrat svoj dom, bodimo složni. Tu naj bo na stra-ni vsako prepričanje.

H koncu pozdravljam vse čita-telje Prosvete ter jim želim, da bi v tem letu imeli mnogo sreče ter ne bi našli nikakih razočra-nanj, kar je posebno rado vselej, ko so predsedniške volitve. Želim tudi S. N. P. J. obilo uspeha v letu 1924 in mislim, da se bom v tem letu tudi jaz znašla med jednotlivimi člani. To se pravi, če me bodo marali.

Pozdravi! — Poročevalka.

Burgettstown, Pa. — Tukaj-nje razmere so slabe in tako po vsej okolici Burgettstowna, kjer je med večjim številom premogorov polovica zaprtih. Nekateri majne obratujejo po dva do tri dni na teden, tako da ne svetuje nobenemu rojaku sem za de-lom. Obenem tudi opozorim vse bližnje in oddaljene člane S. S. M. D. v So. Burgettstownu, da se javijo tajniku S. S. M. D. in pol-ljejo sedanje naslove. Delničarji so sklenili na decembrski seji, da vsak delničar prispeva dolar za pokritje stroškov dvorane. Kdor tega ne stori, bo imel dosti sitno-sti, prej ko bo dobil delnice vrn. Na seji je bilo tudi sklenjeno, da se vrši veselica na dvajsetega januarja. Na tej veselici bo igrala izvrstna godba iz Pittsburgha na harmonike. Kaj vse bo še zraven, ne vem. Pričetek bo ob 6:30 sve-čer in bo trajalo do 12. — Tajnik Tony Hribar, 11 Linn Ave., So. Burgettstown, Pa.

Delavski list je sila, s katere računava vaš nasprotnik.

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVCAR.

(Dalje.)

Gledavcem je zastajala sapa. Tedaj je zavpila mati mesarica:

"Obrni se, reviče, saj si že v vodi! — Obrni se pa prideš živa na suho!"

Ker se Agata za kile ni zmenila, se je raztogotila mesarica: "Saj vendar nisi gluha!"

In tudi druge so vpile: "Obrni se!"

Zmeden bi bil v takem položaju vsak človek in tudi Agata je to kričanje gotovo še bolj spravilo v zmedo. Naprej je šla, zašla je v curek, da je voda zakumala okrog nje in da jo je prav hitro izpodneslo. Naenkrat je ležala deklica na valovih, pa se je zopet vzdignila, oblaščice se je bilo tesno oprile njenih udov in prav kakor brez vsake oblike je stala pred svojimi sodniki.

Množice so otrpule in niti glas ni prišel iz črnih krdel. Takrat se je zgodil čudež — kaj drugega ne morem zapisati.

Tik vode je rastele jesen in star je že moral biti, ker je vrh kralj suho vejeval. Pri tolikem šum, pri tolikem številu zbranih ljudi je bil sedel na suho vejo mlad muhoveček. Ni se bal ne vpitja, ne množice. "Ček!" — je dejal in spustil se je z jeseni. Agata okrog glave se je pogajala s muhicami, ki jih je mrgolelo po zraku. Tudi dve lastovki sta se pripodili nizdol po Poljanščici ter parkrat zaplesali okrog deklice, o kateri smo že skrajno vedeli, da ne bo prišla živa iz vode. — Otemnelo je pozneje govorilo še leta in leta. — Loko ženske je padlo na kolena in glasno je zadožela molitev svetega očenasa. Mene pa vse to ni presuhalo in še vedno se mi je v duši oglašalo: "morda je pa le kriva —"

Sedaj je Agata poskušala, da bi bredla naprej, in res je zabredla kaka dva koraka v curek, pa se je videlo, da vode ne bo premagala. Takrat sem imel priliko, da sem prav patanoko opazil, kako je škof Joannes Franciscus dvignil roko in dal znamenje: š njo. Na to znamenje je grajski lovski mojster, ki je bil obenem grajski ribič, kaj znamenito odrinil s malim čolnicem od kraja ter ga obrnil proti globlini. V tem je moč valov izpodnesla Agata, da je hitro izginila pod površino. Ljudstvo je kričalo, lovski mojster pa je s vas silo veslal proti kraju, kjer se je deklica potopila. Schwalfstrigkh in njegova gardija so vpili: "Mir, ljudje, mir!"

Takrat je bilo, da sem tičal jaz ob bregu prav kot bi imel na vsaki nogi teško železo in s mesta se niti premakniti nisem mogel. Takrat pa se je tudi zgodilo, da je brat Jurij v obleki in obuvi skočil v vodo. — Okrog njega je zavreščalo in visoko je zapljuskalo da sem, ker sem tičal v bližini, prišel pod ploho in da sem bil moker skoraj ravnetako, kakor on, ki je le plaval aredi vodovja. Parkrat se je pogajal pa je bil pri nji, ki se je bila aredi globlino zopet prikazala. Z močno roko se je je oklenil, s drugo pa je delal mogočne kroge, da sta bila prav kmalu pri kraju, kjer je bila voda plitva. Tu je postavil dekleta na mahko silo in dejal:

"In sedaj, Agata, prosim te v imenu Boga, stopaj, da prideš živa iz vode!"

Ali ga je Agata umela ali ne, ne vem. Parkrat se je vendar prestopila, a večkrat se ji treba ni bilo, ker se je loško ženstvo vilo s proda proti nji, če v vodi je obstopilo s svojimi telesi ter jo zakrilo pred gledavci, da ni moglo nepoklicano oko gledati njene premočene in le slabo oblečene postave. Pred sodniki so jo vzela iz vode in jo takorekoč odnesle a neurečnega kraja. Tudi Jurja so klicale, da mora š njimi, ker je premočen in se mora preobleči. Kamor je prišlo to krdelo, povsod je ljudstvo stopalo a prostora, dokler je niso prenesli do Wohlgenueeta, kjer gospodinja ni prej odnehala, da so jo položili v široko in mehko začenako posteljo Wohlgenueetove matere.

Pri tem prizorih se ni mogla krotiti mati Bergantova. V plitvi vodi je obtičala in ko so tovarišice odnesle deklico, je dvignila pesti proti sodnikom in na vse moč vpila:

"Ne boste je gledali več, vi stari grešniki! In ti, plešnji Frueberger, če že češ a šivankami šivati človeška telesa, krpaj svojega! Ti — nič vredne!"

Zabučal je smeh na okrog in še celo Joannes Franciscus je na rdečem svojem stolu nekoliko zategnul usta. — Tako so se loške žene in dekleta obnašale pri ti priliki!

Zapišem to-le: Naj preteko stoletja za stoletji, loško ženstvo pa naj ohrani tisto dušo, kakor jo je nosilo v sebi v Gospodovem letu 1695, ko je bila ta duša svetla kakor zlato in čista kakor solna barva! Da bi me nebo uslišalo!

Nekaj gledavcev je bilo odšlo za Agato, ker ni bilo več kaj posebnega pričakovati, ko je bila prišla živa iz vode. Čakalo jih je pa še mnogo, ker so škof in sodniki še vedno mirno sedeli, in ti se morali vendar izreči sodbu.

Že je škof poslal prošta k sodnikom, ki so se med sabo nekaj posvetovali, kar pristopi Schwalfstrigkh in pove, da stoji pred ograjo ženska, ki zahteva a vso silo, da jo sodniki zaslišijo. Gospod "Flekte" se ni dal pregovoriti, češ da je bilo prišle še itak čez mero.

"Togotil se in joka in se ne da odpraviti," je zagotavljal Schwalfstrigkh.

Škof je nekaj spregovoril v latinskem jeziku, nakar je glavar zapovedal, da naj se postavi ženska pred njega in sodnike. Ko je prišla, bila je — Margareta Wulffingova. Videlo se ji je, da je imela dolgo pot za seboj, ker je bila v neredu njena obleka in njen obraz ves utrujen.

Kar prišla je:

"Sele včeraj smo silili, da hočete v Loko sežeti Isidorjevo nevesto in da je naš Marks pričel pti nji. — Celo noč sem hodila in celo pot sem premolila — Le tega ne! Človek ni žival in no karite drv pod njega! Le tega ne!"

Janez Francišek jo je miril:

"Ne hiti tako deklica! Povej nam, kdo si in odkod prihajali!"

V svoji zmedenosti ni spoznala gospoda škofa. Odgovorila mu je:

"Govorila bi rada a tistimi, ki sede v sodbi in ki hočejo življenje vzeti Isidorjevi nevesti —"

"Kdo si in kaj hočeš?" jo je zavrnil škof nekoliko ostreje, ker ni rad prenašal ugovorov.

"Poglej no, pomisli no, saj govorim a našim previsokim gospodom škofom!" se je vmešal Schwalfstrigkh. — "Marksa Wulffinga sestra je, Vaša milost!"

"Govoril" je ukazal Joannes Franciscus kratko in ostro.

Margareta je pripovedovala, kako je letos okrog Vnebohoda staknila brata Marksa v čumnati pod streho. Bil je sam in mislil je, da ga nikdo ne vidi, ona pa ga je gledala pri malem oknu iz podstrešja. In opazila je, kako je z ostrim nožem globoko vrezal v mečo na svoji nogi, da je prišlo veliko krvi. V to kri je namočil ostrorobat airovec, dva žebila in nekaj igel. Rano je zavezal in nato kruljavo hodil nekaj tednov okrog voglov, povedal pa ni nikomur, kaj mu je.

Ko ji je glavar pokazal krvavi kremen, žebila in igle, je odgovorila, da je vse to tisto, kar je bil Marks namočil v svoji krvi.

Škof je spregovoril: "Vse skupaj naj se zaple!"

Najprej so tisti, ki so stali ob ograji, pripovedovali onim, ki so stali bolj zadaj, da je Marks Wulffing krivo pričal in da si je žebila in igle sam namočil v svoji krvi. To pripovedovanje se je širilo od vrste do vrste in kmalu je bučalo tako po pušalnih travnikih, kakor pod Kamnitnikom: "Marks Wulffing ni govoril resnice!" Preklinjali so krivo pričo, in prava sreča je bila, da je Marks že prejšnji dan odnesel svoje kosti, ker danes bi ga bila množica razstrgala.

Margaretino pričevanje se je vse zapisalo, sodnice pa je glasno upovedalo, da ni krivde na Agati Emi Schwarzkoblerici.

V tistem trenutku je Joannes Franciscus gospodu glavarju naznanil, da bi rad spregovoril pred zbranimi. Gardija je hitela med narod, in ko se je izvedelo, da hoče govoriti sam škof, so pritisnili k bregovom, da je bil čudež, da ni padel ta ali oni v vodo. Tudi k ograji je pritisnilo občinstvo.

Janez Francišek je vstal a svojega sedeža in si je dal prineseti mahno obleko; prost pa mu je posadil na glavo visoko škofovo kapo in v roko mu je dal težko pastirsko palico.

Prišel je govoriti, in glas je imel da nisem vedel, kje ga je jemal iz šibkega telesa. Dejal je, da si ta dva dneva ni upal oči podelgniti, tako se je srmovali sodnikov in nas, ki smo prišli, da bi se paši ob krvavi smrti mladega deklice. Prištevila je: "Bilo vas je kot lletja in trave in je otroke ste vlačili a sabo, samo da bi gledali pogin dekline, ki nikomur ismed vas ni balaza storila. Niste bili kristjani, bili ste zverine, ki blepe po krvi nedolžnega, in zato boste dajali težko odgovornost ob smrti uri!"

Že so padale vrste na kolena in ženski jok se je oglašal. — In že nam je pripovedoval, da Bog ne posna čarovanja in da je krvava žalitev tega Boga, če kdo in najsi je to, kdorkoli, trdi, da je mogoče, da bi naš Bog le pri rojstvu izročil otroka hududu.

S pravim zadovoljstvom sem opazil, kako se je šepemu sodniku iz Ljubljane daljšal kľunasti nos in kako je tudi gospod Frueberger nekako neumno gledal pred se, kot volič, katerega je mesar prelano udaril po glavi.

Škof je dalje govoril, da je Agata Schwarzkoblerica prevzela za nas vse veliko krtev in da je a svojim trpljenjem očistila naše duše ter prigajala luč v temi, v kateri tavajo te duše. "Kar smo grešili nad to žensko, to nam Bog odpusti, posebno sodnikom in tudi vam, ki ste hrepeli po krvi nedolžnega človeka!" In alovemo je objubiljal, kolikor časa bode imel on gospostvo nad krvavo pravico v loškem kastelu, da ne bo pustil nikogar več preganjati zavoljo čarodejstva.

Končal je:

"To sem vam hotel povedati. — Vas, gospod prost, pa prosim, da ljudstvu poveste v njegovi besedi, če bi me kdo ne bil umel."

Gospod Urh nam je v domači besedi še veliko ostreje razložil, kake težke smo bili, ko smo verjeli, da je Agata Schwarzkoblerica napravljala tobo in na prašičku pod nebom jahala, in da gospod škof pravijo, da ni večje neumnosti, nego je neumna vera v čoprnje.

Skene so bile množice, in vse so nosile v svojem srcu škofa Janeza Franciška in kakor apostel se nam je videl, ko je atopal od sodišča proti cerkvi ter delil nadpastirski svoj blagoslov. —

Tako se je končala poskušnja a vodo in Agata Schwarzkoblerica je prišla očlašena iz nje! Bogu bodi čast in hvala, da je vse do dobrega konca privedel in da ni vzel mladega življenja, ki bi gotovo ne bilo rado zapustilo selene zemlje, na kateri vsi visimo! —

Daš avsa bila poitka bolj potrebna kakor vsak drugi dan v letu, tisto noč s bratom niva prišla do spanja. Najprej so prihajali znanci in prijatelji, ki so govorili a svojim veselju, da se je vse tako srečno končalo. Niti vedel nisem, da imam toliko prijateljev v Loku! Tudi vino so pili na moj račun, kar se ni dalo preprečiti, ker sem bil še vedno gospodar dveh kmetij. Prišel je še celo gospod grajski protipisar, da se je tudi veselil a mano. V spomin na to veselje mi je prinesel pismo o razrekanem Finkensteinu, za katero sem ga bil že večkrat poprosil in katerega mi dotodaj ni hotel dati. Tako je prišlo znamenito to pismo med visoke pisarje.

Okoli enajste ure se je prebudila Agata iz globokega spanja. Ali, glejte, med spanjem ni bilo prišlo pomirjenje nad njo! Obraz ji je gorel in iz joka ni mogla! In mesta je hotela, domu je hotela na vsak način. Le na Visoko in v največji temi, da bi je svet ne ugledal, ko se je vračala v kraj, odkoder so jo bili odpeljali grajski hlapci! Udati sva se ji morala s Jurjem, ker bi bila zblaznela, tako se je obnašala. Izposodili smo si konja in bilo je že dosti čez polnoč, ko smo zapustili mesto. Sedel sem v sedlo in predse sem jo vzel. Jurj pa je pel vodil konja, da smo mogli v temi naprej.

(Dalje prihodnj.)

Spomini na Francoze.

Zbornik Matice Slovenske 1911.

Uredil in objavil: Dr. Josip Gruden.

"Matica Slovenska" je pred tremi leti izdala poziv, naj se zbere in zabeleži ljudski spomini na francoske čete. Storila je to v zavesti, da ljudsko sporočilo v marsičem izpolnjuje suhoparno zgodovinske podatke. Dočim nam zgodovinska veda navedno podaja se le medel pregled tečajne dobe, se ljudstvo nasprotno rado ustavlja pri posameznih osebah in dogodkih, jih opisuje po svojih vtiskih in s tem daje celotni zgodovinski sliki novih, živih barv in novega življenja.

Žal, da se je to gradivo začelo prepozno zbirati. Tretji rod je že legel v grob, odkar je tuje gospostvo našemu narodnemu življenju zastavilo nove cilje. Le iz pripovedek starega deda ali babice je zvedel sedaj živeči rod o tistih burnih časih. Ni čuda, da so ljudski spomini še marsikje izgubili ostre konture in določne poteze in se vedno bolj gube v neki legendarni temi. Spomini na turške čase se stapljajo s poročili o Francozih. Tu in tam se tudi že pozna, da je ljudska domišljija prišla prepletati tečajne dogodke a svojimi nakraški in da se iz njih razvijajo bajne pripovedke.

Vendar nabrane gradivo ne bode brez vrednosti. Marsikaj je tu živo in nazorno popisano, kar zgodovina komaj omenja. Seveda so lotne slike o francoski dobi ti ljudski spomini ne nudijo. Preveč vrzeli je ostalo v krajevni sporočilih, zlasti manjka podatkov o Notranjškem in Goriškem in tudi kar se je nabralo, se nanaša mnogo bolj na krvave boje, kakor na kulturnozgodovinske razmere. Pred vsem bi kdo zaman iskati sledov ilirске ideje med tem narodopisnim gradivom. Bil je pač le omejen kraj Vodnikovih tovarišev in učencev, ki jih je vžigala in prepočila ta ideja. Ljudstvo je čutilo samo vojne nadlogo in gospostvsko bremena. Zato se a njih pripoveduje največ. — Vsekakor so ti spomini znameniti denarek a zgodovini francoske dobe.

Boji 1. 1808.

Opetovano so se vrtili krvavi boji a Francozi na naših tleh, tako že 1. 1797, ko je general Massena prodiral iz Italije, čez Pontebno in Predel na Korosko, Bernadotte pa zasedel Ljubljano; v pet 1. 1805, ko je francoska armada a slovenskim pokrajnam izžemala strašne vojne davke; 1. 1808, ko je prišlo do okupacije "ilirskih provincij," in slednjiš 1. 1813, ko so se za alovenske in hrvatske čete bojevali zadnji boji med Avstrije in Napoleonovim pastorkom, italijanskim podkraljem Evgenom.

Med temi boji so se zlasti krvavi dogodki 1. 1808. globoko vtisnili ljudski duhi. Vzrok je očiten. Dočim so se v drugih letih izvajali boji med regularnim vojskavom obeh držav in je bojna vihra divjala preko glav preprostege naroda, se je to leto ljudstvo samo, organizovano v "deželni brambli", udeleževalo odpora proti nasilnemu tujcu. Tisti čas je zlagal Vodnik svoje brambovske pesmi in so nastajale na raznih krajih alične narodne popevke, kakršna je n. pr. "Nova brambovska pesem a sveste Gorenze," ki se pričenja:

"Svetli cesar so volli
Povele ven dat
de tisti Podlošni
se morjo meštrat!"

Takrat je prišlo do malih prask med francoskimi oddelki in posameznimi četami deželne brambe, do krvavih dogodkov v Črnem Grabnu, do ponesrečene vstaje na Notranjem in v Beli Krajini. Nameravanega splošnega ljudskega upora po tirolskem vzorcu pa ni bilo. Za tako podjeto je manjkalo enotnega vodstva.

Največ je trpelo prebivalstvo po onih sovražniku izpostavljenih krajih, koder je vdirala francoska armada v avstrijsko osemleje, namreč po krajih blizu Pontebe, Predela in Razdrtega. Tu so se bili trdovratni boji in vrtili zanimivi dogodki, a katerih ve ljudstvo še dandanes mnogo povedati. — Posebno ogrožena točka je bil tedaj Bovec in avstrijska trdnjava na Predelu, ki jo je junaško branil stotnik Herman a svojimi Hrvati. Na Boveškem so nasilna dejanja Francozov in nearečna smrt hrabrega stotnika že v živem spominu.

Francozi so bili pridni po soški dolini in našli na Tolminskem le

slab odpor. Deželne brambove je vodil tamkaj grof Pompej Coromini, ki se pa ni mogel ustavljati sovražni premoči. Prišlo je do malih bojev pri Sv. Luciji in pri Kobariidu, potem so se pa brambovi umaknili na Gorenjsko. Francozi so upali hitro zavzeti Predel in se združiti pri Trbižu a ono vojsko, ki je prodiralo preko Pontebe. Toda zadeli so pri predelski trdnjavi na nepriskovan, trdovraten odpor; poleg tega pa jih je še mučilo občutljivo poznanjanje živeča. Ljudstvo je bilo svojo živino odgnalo v gore ali pa skrilo v stranskih soteskah in oddaljenih planinah. Ložani so imeli svojo drobnico skrito na Planji v Moznici. Nad edino orko stelo, ki vodi tja, pa so imeli pripravljen kamenje, da ga navale na Francoze, ako bi jim hoteli ugrabiti boruo imetje.

Na koroski strani so skrivali živino na Sortni (nad Rabeljakim Jezerom). Dva francoska vojaka, ki sta prodrla tja, sta morala svojo prednost plačati a smrtjo. Neki Rabelječan, ki je varoval živino, ju je ubil in trupla zakril a vejami.

Umevno je, da Francozi, ki so bili zaradi živeča v veliki stiski, niso, posebno občirno ravnali a prebivalstvom. Plenili in jemali so, kar so dosegli.

Kjerkoli so zasegli kako živino, je moralo is hleva. Nekemu posestniku so od 21 ovac pustili komej tri. Drugi je že tekel francoski vojak a golo sablo, da bi ju posekal. Tedaj je zaropotal boben, ki je oznanjal napad na trdnjavo in je kmetu reči živati.

Na zapadni strani Loga, pod hribom Črnim Vrhem, so se Francozi utaborili, blizbi živino in kuhali. Krav, ovac in bradčev niso kľali (zabadali), ampak so jim kar odsekali glave. Kadar jim je zmanjkalo drv, so kar slamo trgali a strehe in jo devali na ogenj. Domačini so jih prošili, naj pustje vsaj glave njim, da si jih akuhajo v širak. Toda pridila je druga četa Francozov in je Ložanom a bajoneti pobrala kuhane glave iz loncev.

Tudi sicer je prebivalstvo mnogo trpelo. Ložane so Francozi prisilili, da so jim pomagali porivati vozove čer Predel. Celotnemu duhovniku so naložili muhejto, da jo je nesel vrh sedla.

Ker se trdnjave ni takoj podala, je prišla francoska armada valed pomanjkanja živeča v hudo stisko. Ujetemu tverničarju Močiču iz Babnice, ki je moral pri Francozih ostati štiri dni brez jedi, je general Serras na njegovo pritožbo pokazal kos črnega kruha, na svoj mizi rekoč, naj si ga polovico vzame, drugo polovico pa pusti njemu. — Zato se je Francozom zelo mudilo, vzeti Predel in hitro zapustiti nerodovrtno, nevarno bovsko pokrajino.

Štirskrat so napadli trdnjavo. Bila je sicer napravljena po večini le iz lesa in prsti, pa je vendar valed hrabrosti svojih braniteljev uspešno zadrževala prodiranje sovražnikov. Kadarkoli so navallili Francozi na njo, so zagnali topovi iz trdnjave in med napadalci se je napravila velika drča. Sicer se je kmalu zopet zaprla, ker so na mesto padlih stopili novi vojaki, vendar je ogromno številu Francozov v bovski soteski našlo smrt.

Ljudstvo pripoveduje, da je francoski general hotel stotnika Hermannu podkupiti. Nekega dne sta se baje sestala in se v znak prijateljstva poljubila. Toda vse prigovarjanje je bilo brezuspešno. Niti padec trdnjave Čalabaj pri Naborjetu ni mogel oplakati pogumnih braniteljev. Sklenili so, se bojevati do zadnjega diha.

Za usodo trdnjave je bilo odločilno, da se je štirim stotnikom francoskih lahkih pešcev posrečilo, po ovinku priti do sedla Predela in od tod po skalovju in gozdu do nekih visotin, ki so bile nad trdnjavo. Pot čez tiste strme grape jim je pokazal neki pastir. Francoski vojaki so bili tedaj že tako sestradani, da so amukali listje, trgali travo in jo jedli. Ker so na potu nekateri popolnoma omagali, jim je pastir pomolel kozo in jim dal piti mleka. Ko so pa došli na visjgo, je bila usoda trdnjave odločena. Začeli so goreče, smolnate vence metati na leseno streho in ograjo. Veter je razvel plamen, ki se je hitro razširil na vse strani. Pa ko je gorjeni del trdnjave že gorel, so iz spodnjega še vedno grmeli strel in trumoma podirali goste čete napadalcev. Toda zaradi ognja in dima ni bilo več mogoče vztrajati. Hermann je poiskoval a mečem v roki prodreti skozi sovražne trume in se rešiti na bližnje visjgo, a našel je smrt a svojimi tovariši.

vred pod razvalinami goreč trdnjave.

Daš so Francozi premagali odpor Avstrijev pri Predelu, Razdrtem in Čolu in zasedli alovenske pokrajine tostran Karavank, je bil njih položaj v deželi valed organizovane deželne brambe a vedno nevaren. Več mesecev se je prej ljudstvo bodrilo, naj z orožjem v roki brani svoje domovje proti nasilnemu tujcu. Kaj čuda, če je ta iskra še vedno tiela pod pepelom in se tu in tam rasplame, neta v obupen upor. Francozi so a dobro zavedali svojega položaja in so hoteli a strogostjo strahovati prebivalstvo, kar je pa ljudi le še bolj razdražilo.

Niš manj jih niso gnali k uporu veliki vojni davki v denarju in vilih, tlaka a živino in vozni, ki je bila veliko hujša od tiste, ki so jo morali opravljati graščakom. Komaj so francoske čete zasedle deželo, že so morali kmetje od vsaki strani voziti v Ljubljano pšenico, riž, seno, da napolnijo oblačne vojaške shrambe. — Vsak pojzus upora se je kaznoval po vojnem pravu. Dne 9. junija so Francozi zasedli vas Naklo na Gorenjskem. Nekdo je osumilil prebivalce pri poveljniku, češ, da nameravajo napad na francoske vojske in jim hočejo ugrabiti blagajno, ki je bila shranjena v neki hiši ("pri Zgrubi"). To je bilo dovolj, da je francoska konjica tri ure plenila vas in Naklanem povzročila silno škodo.

Ša resnejši so bili dogodki v Črnem Grabnu.

Napadno je misliti, da je šlo pri znanih napadih na Francoze v Št. Ožbaltu in Trojanah je za navadno tolovajstva. Tu imamo povesrešene poizkuse onega ljudskega odpora, ki ga je imela izvesti deželna bramba. Tudi niso napadi veljali le francoskim blagajnam; ljudska poročila nas veda, da je prišlo še do drugih, večjih krvavih prask med domačini in francoskim vojskavom. Žal, da je tej deželni brambi manjkalo pravega vodstva in da se je nameravan odpor končal z obžalovanja vrednimi poboji posameznih vojakov.

Duša odpornega gibanja v Črnem Grabnu je bil šentobalški župnik Ivan Rozman. Vnemal je ljudi za boj in jim stavil hrabre Tirolece a sgled. Ob nedeljah poludne po krščanskem nauku so se vadili brambove v orožju.

"Kakor hitro se je raznesel glas, da pridejo sovražniki, so kmetje zapustili svoje hiše in se poskrili po hribih in gorah. Ako so Francozi koga dobili doma, so zahtevali od njega, da jih je dobro pogostil, potem jim je pa še moral pomagati, prevažati blago in ljudi. Voziti je bilo treba zelo hitro. Ker se je kmetu smilila živina, je hotel včasih pošanje voziti. Toda Francoz mu je iztrgal bič, ga neumljeno nabil in vrget z vozca. Potem je sam v najhujšem diru podil naprej.

Nekdo je šla večja francoska četa preko Št. Ožbalta v Čelje. Zahtevali so, naj jim prebivalci dostavijo v Smrkolovo hišo, kjer je bila pošta, dvanajst parov volov in barjiglo vilo. Ko so prišli niso našli nič pripravljenege. Zato je poveljnik ukazal, naj gre do vojakov pol ure daleč na okoli in ugrabijo vse, kar jim pride pod roke. Ako ne dobe v tem okrožju devolj živeča, naj grede eno uro daleč na okoli. Vojaki so to stotni in penili po vsej okolici. Pri eni sami hiši so vzeli 12 prašičev. Celotno blago so trgali a streh, da jim je služila za kurjivo in ležišče.

Ob takih nasilnostih ni bilo treba mnogo podžigati ljudske nevolje.

Župnik je bil a prišnice oznamil, naj se zbere kmetje in hlapci in udarijo na Francoze, češ, da ni greh, ker je papež Napoleona izobčil. — Vstaji so imeli svoje taborišče na hribu "Samoglav" med Št. Gothardom in Blagovico. Od tod so napadali posamezne francoske čete. Mnogi vojaki, ki so jim prišli živi v pest, so bili na mestu pobiti. Izkopali so najprej jamo. Potem sta dva kmeta privlekla ujetega sovražnika k njej in ga trdo držala. Tretji ga je udaril po glavi, in, potem je bil precej zakopan. Žena nekega "generala" (poveljnika) je bila baje še živa zagrebena. — Pri Krašni so vstaki podžigali drevesa in jih na vrvi navezali, pa tako, da ni bilo nič mogoče zapaziti. Ko so Francozi prišli mimo, so kmetje je pritegnili za vrvi, da je drevje padlo na cesto in mnogo sovražnikov zmečkalo. V Krašni jih je poleg čole mnogo pokopanih.

(Dalje prihodnj.)

Naročito so in širite svoje glasilo "Prosveta".